

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ПЕНІТЕНЦІАРНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

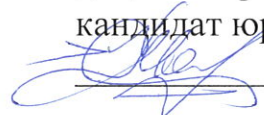
КАФЕДРА ВОГНЕВОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Тактико-спеціальна підготовка

для підготовки фахівців на другому (магістерському) рівні вищої освіти
за спеціальністю К9 Правоохоронна діяльність

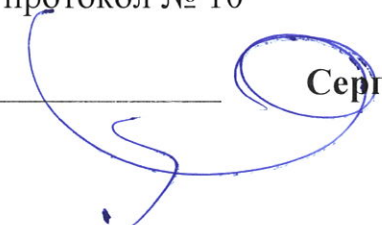
РОЗРОБНИК:

доцент кафедри,
кандидат юридичних наук

 Євген МАЛИШЕНКО

Розглянуто та затверджено
на засіданні кафедри
«01» вересня 2026 року,
протокол № 10

Узгоджено з гарантом освітньої програми _____

 Сергій ІВАШКО

Обсяг: 4 кредити ECTS.

Чернігів – 2026

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна Тактико-спеціальна підготовка є складовою професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю К9 Правоохоронна діяльність та спрямована на формування системи правових, організаційних і тактичних знань, практичних умінь та навичок, необхідних для ефективного, правомірного і безпечного виконання професійних завдань у діяльності органів і установ виконання покарань.

Зміст дисципліни орієнтований на поєднання теоретичної підготовки з практичним моделюванням службових ситуацій. У процесі навчання здобувачі опановують основи організації тактико-спеціальної підготовки персоналу, алгоритми оцінювання оперативної обстановки та реагування на її ускладнення, правові й тактичні засади застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів, службових собак та вогнепальної зброї, а також особливості дій персоналу в приміщеннях і на об'єктах установи.

Особлива увага приділяється формуванню практичних навичок забезпечення особистої безпеки персоналу, попередження та деескалації конфліктних ситуацій, організації взаємодії, прийняття рішень в умовах дефіциту часу та підвищеного ризику.

Практична складова дисципліни передбачає розв'язання ситуаційних завдань, аналіз професійних ризиків, розроблення алгоритмів реагування, моделювання дій персоналу в умовах групової непокори, масових заворушень, втечі, захоплення заручників, пожежі та інших надзвичайних ситуацій, а також відпрацювання групових дій особового складу.

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань та практичних умінь щодо організації і тактики професійної діяльності персоналу органів і установ виконання покарань, а також здатності оцінювати оперативну обстановку, прогнозувати розвиток небезпечної ситуації, приймати правомірні та обґрунтовані тактичні рішення, організовувати взаємодію сил і засобів та забезпечувати особисту і групову безпеку персоналу.

Вивчення дисципліни має забезпечити готовність здобувача не лише відтворювати нормативно визначений порядок дій, а й застосовувати набуті знання у змодельованих професійних ситуаціях, обирати оптимальний варіант реагування з урахуванням характеру загрози, принципів законності, необхідності та пропорційності.

Завдання навчальної дисципліни:

1. формування системного розуміння поняття, предмета, структури та призначення тактико-спеціальної підготовки;
2. засвоєння організаційно-правових засад професійної діяльності персоналу органів і установ виконання покарань;
3. формування навичок оцінювання оперативної обстановки, виявлення потенційних загроз та прогнозування можливих варіантів її розвитку;
4. опанування алгоритмів дій персоналу в умовах ускладнення оперативної обстановки;
5. засвоєння правових підстав, умов, меж та порядку застосування фізичного впливу, спеціальних засобів, службових собак та вогнепальної зброї;
6. формування здатності оцінювати необхідність і пропорційність застосування заходів примусу, обирати мінімально необхідний рівень впливу та правильно документувати його застосування;
7. набуття практичних навичок безпечних дій у приміщеннях та на об'єктах виправних колоній і слідчих ізоляторів;
8. формування навичок організації та проведення оглядів, обшуків, блокування приміщень, переміщення, супроводження та конвоювання;
9. формування професійних навичок забезпечення особистої безпеки, тактичної комунікації та деескалації конфліктів;
10. набуття практичних навичок групових тактичних дій персоналу в умовах масових заворушень та інших надзвичайних ситуацій;
11. розвиток здатності працювати у складі групи, виконувати команди, взаємодіяти з іншими працівниками та приймати рішення в умовах підвищеного професійного ризику.

Дисципліна спрямована на формування таких програмних компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК2. Здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків.

СК4. Спроможність організовувати і керувати діяльністю підрозділів, створених для виконання завдань у сфері правоохоронної діяльності.

СК7. Здатність ефективно здійснювати правове виховання молодших колег у процесі набуття і вдосконалення ними професійних навичок.

СК8. Здатність визначено і наполегливо ставити професійні завдання та організовувати підлеглих для їх виконання, брати на себе відповідальність за результати виконання цих завдань.

СК9. Здатність обирати оптимальні методи й засоби забезпечення публічної безпеки і порядку.

СК11. Здатність взаємодіяти з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності.

СК12. Здатність до використання технічних приладів та спеціальних засобів, інформаційно-пошукових систем та баз даних, спеціальної техніки, оперативних та оперативно-технічних засобів, здійснення оперативно-розшукової діяльності.

СК13. Здатність у передбачених законом випадках застосовувати засоби фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю, тактичні прийоми під час службової діяльності у разі отримання інформації чи безпосередньо виявлення ознак правопорушення перебуваючи на місці події та інших службових ситуаціях.

СК15. Здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення адміністративних і кримінальних правопорушень, заходів, спрямованих на усунення загроз приватним та публічним інтересам людини й держави.

Результати навчання:

РН1. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців; зокрема, під час публічних виступів, дискусій, проведення занять.

РН2. Координувати діяльність суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку, а також здійснювати взаємодію з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності.

РН3. Організовувати та керувати діяльністю підрозділів, які здійснюють правоохоронну діяльність.

РН4. Узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, з урахуванням цілей, обмежень, правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.

РН8. Забезпечувати законність та правопорядок, захист прав та інтересів особистості, суспільства, держави з використанням ефективних методів й засобів забезпечення публічної безпеки і порядку в межах виконання своїх посадових обов'язків.

РН12. Надавати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.

РН15. Модифікувати основні методи та засоби забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку.

РН16. Використовувати сучасні методи і засоби системного аналізу, імітаційного моделювання, збирання та оброблення інформації для аналізу варіантів і прийняття рішень при виконанні професійних завдань.

РН17. Розуміти основи забезпечення національної безпеки, особливості застосування спеціальних засобів (вогнепальної зброї, спеціальних засобів, засобів фізичної сили); технології захисту даних, методи обробки, накопичення та оцінювання інформації; інформаційно-аналітичної роботи, бази даних (в тому числі міжвідомчі та міжнародні);

оперативні та оперативно-технічні засоби, здійснення оперативно-розшукової діяльності).

РН19. Аналізувати обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати розвиток дій правопорушників, вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення правопорушень.

СТРУКТУРА (ЗМІСТ) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план (денна форма навчання)

№ теми	Назви розділів і тем	Кількість годин				
		Усього	Л	СЗ	ПЗ	СР
1	Тактико-спеціальна підготовка працівників органів та установ виконання покарань	20	2	2	2	14
2	Тактика дій персоналу органів та установ виконання покарань при ускладненні оперативної обстановки	22	2	2	4	14
3	Тактика застосування фізичного впливу, спеціальних засобів, гамівної сорочки, службових собак та вогнепальної зброї у СІЗО та УВП	22	2	2	4	14
4	Тактика дій у приміщеннях та на об'єктах установи	18	2		4	12
5	Тактика забезпечення особистої безпеки персоналу	19	2	2	2	13
6	Тактика дій особового складу групи швидкого реагування у виправних колоніях та слідчих ізоляторах	19	2		4	13
Всього за навчальним планом		120	12	8	20	80

Тематичний план (заочна форма навчання)

№ теми	Назви розділів і тем	Кількість годин				
		Усього	Л	СЗ	ПЗ	СР
1	Тактико-спеціальна підготовка працівників органів та установ виконання покарань	20	2			18
2	Тактика дій персоналу органів та установ виконання покарань при ускладненні оперативної обстановки	22	2	2		18
3	Тактика застосування фізичного впливу, спеціальних засобів, гамівної сорочки, службових собак та вогнепальної зброї у СІЗО та УВП	22			2	20
4	Тактика дій у приміщеннях та на об'єктах установи	18			2	16
5	Тактика забезпечення особистої безпеки персоналу	19				19
6	Тактика дій особового складу групи швидкого реагування у виправних колоніях та слідчих ізоляторах	19			2	17
	Всього за навчальним планом	120	4	2	6	108

ЗАВДАННЯ ДО СЕМІНАРІВ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Готуючись до семінарського заняття Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

Тема 1. Тактико-спеціальна підготовка працівників органів та установ виконання покарань

Навчальні питання:

1. Поняття, предмет, мета і завдання ТСП.
2. Структура та основні напрями ТСП персоналу УВП і СІЗО.
3. Правові принципи тактико-спеціальної діяльності.
4. Організація несення служби та значення взаємодії персоналу.

Контрольні питання

1. Що є предметом ТСП?
2. Які основні завдання ТСП?
3. У чому полягає співвідношення тактичної і тактико-спеціальної підготовки?
4. Які принципи визначають тактичне рішення?
5. Яке значення має оцінювання службової обстановки?
6. У чому полягає взаємодія та взаємострахування персоналу?

Методичні рекомендації до підготовки. Здобувачам необхідно опрацювати відповідну тему конспекту лекцій та відкриті нормативно-правові акти. Відповіді мають поєднувати теоретичні положення з їх застосуванням до діяльності УВП і СІЗО та містити правове обґрунтування запропонованих рішень.

Тема 2. Тактика дій персоналу при ускладненні оперативної обстановки

Навчальні питання:

1. Поняття та ознаки ускладнення оперативної обстановки.
2. Загальна послідовність реагування персоналу.
3. Заходи щодо стабілізації оперативної обстановки.
4. Функції управління та оперативної групи.

Контрольні питання

1. Що таке оперативна обстановка?
2. Які ознаки свідчать про її ускладнення?
3. Які першочергові завдання персоналу?
4. У чому полягає локалізація загрози?
5. Які функції виконує оперативна група?
6. Чому рішення потребує коригування при зміні обстановки?

Методичні рекомендації до підготовки. Здобувачам необхідно опрацювати відповідну тему конспекту лекцій та відкриті нормативно-правові акти. Відповіді мають поєднувати теоретичні положення з їх застосуванням до діяльності УВП і СІЗО та містити правове обґрунтування запропонованих рішень.

Тема 3. Правові та тактичні засади застосування заходів примусу

Навчальні питання

1. Загальні правові підстави і принципи застосування примусу.
2. Фізична сила та спеціальні засоби: критерії правомірності.
3. Особливості інших передбачених законом заходів примусу.
4. Процедурні гарантії, медична допомога та документування.

Контрольні питання

1. Які принципи визначають правомірність примусу?
2. Що означають необхідність і пропорційність?
3. Коли застосування примусу повинно бути припинено?
4. Що необхідно оцінити перед вибором заходу?
5. Які гарантії забезпечуються після застосування примусу?
6. Яке значення має документування?

Методичні рекомендації до підготовки. Здобувачам необхідно опрацювати відповідну тему конспекту лекцій та відкриті нормативно-правові акти. Відповіді мають поєднувати теоретичні положення з їх застосуванням до діяльності УВП і СІЗО та містити правове обґрунтування запропонованих рішень.

Тема 5. Тактика забезпечення особистої безпеки персоналу

Навчальні питання:

1. Профілактика нападів та оцінювання ознак ризику.
2. Тактична комунікація і уникнення провокацій.
3. Психологічна стійкість в умовах конфлікту і стресу.
4. Післяінцидентні дії та аналіз ситуації.

Контрольні питання

1. Що охоплює особиста безпека персоналу?
2. Які ознаки можуть свідчити про підвищення ризику?
3. Яке значення мають дистанція і взаємострахування?
4. Що таке деескалація?
5. Як стрес впливає на рішення?
6. Що аналізується після завершення інциденту?

Методичні рекомендації до підготовки. Здобувачам необхідно опрацювати відповідну тему конспекту лекцій та відкриті нормативно-правові акти. Відповіді мають поєднувати теоретичні положення з їх застосуванням до діяльності УВП і СІЗО та містити правове обґрунтування запропонованих рішень.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Підготовка до практичного заняття передбачає опрацювання матеріалів (текстів) необхідних для успішного виконання практичних завдань. Отже, ваші бали залежать від вашої попередньої підготовки.

Тема 1. Тактико-спеціальна підготовка працівників органів та установ виконання покарань

Форма проведення - виконання практичних завдань для закріплення вмінь.

Застосовуючи вхідний контроль знань, аналіз типових службових ситуацій, обґрунтування інформаційної взаємодії та дій персоналу та дебрифінг і підбиття підсумків.

Практичні завдання

Завдання 1. Виявлення порушення порядку

Працівник виявляє ознаки порушення встановленого порядку без безпосередньої загрози життю.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Завдання 2. Раптова зміна поведінки

Під час контрольованого переміщення особа стає емоційно збудженою та відмовляється виконувати законну вимогу.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Завдання 3. Підвищення напруженості

Надходить інформація про підвищення напруженості на окремій контрольованій ділянці.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Методичні рекомендації щодо виконання

Рішення будується за логікою: «обстановка – загроза – правова підстава – рішення – взаємодія – контроль зміни обстановки – післяінцидентні дії». Оцінюється здатність аргументувати рішення, враховувати права людини, безпеку персоналу та зміну фактичних обставин.

Контрольні питання

1. Які дані необхідно з'ясувати при первинному оцінюванні?
2. Коли потрібно інформувати керівника?
3. Яке значення має взаємострахування?
4. Чому неузгоджені команди підвищують ризик?

Тема 2. Тактика дій персоналу органів та установ виконання покарань при ускладненні оперативної обстановки

Форма проведення - виконання практичних завдань для закріплення вмінь.

Застосовуючи повторення правових засад, робота з навчальними ситуаціями, презентація і порівняння рішень, коригування рішень після зміни умов та дебрифінг і підбиття підсумків.

Практичні завдання

Завдання 1. Групова непокора

Група осіб демонстративно відмовляється виконувати законні вимоги, кількість учасників збільшується.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Завдання 2. Можлива втеча

Виявлено неповні дані, що можуть свідчити про самовільне залишення контрольованої зони.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Завдання 3. Захоплення заручника

Надходить достовірна інформація про утримання особи всупереч її волі; визначаються лише загальні пріоритети без штурмових схем.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Завдання 4. Пожежа

Виявлено задимлення і загрозу людям у режимній зоні.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Методичні рекомендації щодо виконання

Рішення будується за логікою: «обстановка – загроза – правова підстава – рішення – взаємодія – контроль зміни обстановки – післяінцидентні дії». Оцінюється здатність аргументувати рішення, враховувати права людини, безпеку персоналу та зміну фактичних обставин.

Контрольні питання

1. Які пріоритети спільні для надзвичайних подій?
2. Що означає локалізація?
3. Коли потрібна взаємодія із зовнішніми службами?
4. Чому неприпустимі неузгоджені дії?
5. Які пріоритети під час пожежі?

Тема 3. Тактика застосування фізичного впливу, спеціальних засобів, гамівної сорочки, службових собак та вогнепальної зброї у СІЗО та УВП

Форма проведення - виконання практичних завдань для закріплення вмінь.

Застосовуючи повторення правових підстав, розв'язання ситуаційних задач, аналіз зміни рівня загрози, визначення післяінцидентних процедур і підбиття підсумків.

Практичні завдання

Завдання 1. Словесна відмова

Особа не виконує законну вимогу, але не чинить активного фізичного опору.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Завдання 2. Активний опір

Особа переходить до активного фізичного опору; потрібно обґрунтувати мінімально необхідний захід.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Завдання 3. Загроза іншій особі

Поведінка створює безпосередню загрозу життю чи здоров'ю іншої особи.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Завдання 4. Припинення опору

Після правомірного заходу особа припинила опір; визначити подальші дії.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Методичні рекомендації щодо виконання

Рішення будується за логікою: «обстановка – загроза – правова підстава – рішення – взаємодія – контроль зміни обстановки – післяінцидентні дії». Оцінюється здатність аргументувати рішення, враховувати права людини, безпеку персоналу та зміну фактичних обставин.

Контрольні питання

1. Що потрібно встановити перед застосуванням примусу?
2. Що означає мінімально необхідний захід?
3. Коли примус припиняється?
4. Які післяінцидентні гарантії забезпечуються?
5. Чому рішення залежить від фактичної зміни загрози?

Тема 4. Тактика дій у приміщеннях та на об'єктах установи

Форма проведення - виконання практичних завдань для закріплення вмінь.

Застосовуючи ситуації щодо виявлення заборонених предметів та обмеження доступу, правові засади огляду й обшуку, оцінювання ризиків та фіксація результатів та аналіз безпеки.

Практичні завдання

Завдання 1. Огляд приміщення

Виявлено ознаки можливого приховування забороненого предмета; визначити правові й організаційні дії.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Завдання 2. Сигнал технічного засобу

Надійшов сигнал про подію на контрольованій ділянці; визначити перевірку, доповідь і реагування.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Завдання 3. Обмеження доступу

На ділянці виникла небезпека; обґрунтувати загальні заходи локалізації.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Завдання 4. Супроводження

Перед переміщенням особи встановлено ознаки емоційного збудження та ризику конфлікту.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Методичні рекомендації щодо виконання

Рішення будується за логікою: «обстановка – загроза – правова підстава – рішення – взаємодія – контроль зміни обстановки – післяінцидентні дії». Оцінюється здатність аргументувати рішення, враховувати права людини, безпеку персоналу та зміну фактичних обставин.

Контрольні питання

1. Яке значення має попередня оцінка обстановки?
2. Яка роль технічних засобів контролю?
3. Що означає локалізація небезпечної ділянки?
4. Які ризики оцінюються перед супроводженням?
5. Яке значення мають дистанція і взаємострахування?

Тема 5. Тактика забезпечення особистої безпеки персоналу

Форма проведення - виконання практичних завдань для закріплення вмінь.

Застосовуючи повторення принципів особистої безпеки, контрольоване рольове моделювання, коригування рішення при зміні умов та післяінцидентний розбір.

Практичні завдання

Завдання 1. Словесна провокація

Особа використовує образливі висловлювання, але не створює безпосередньої фізичної загрози.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Завдання 2. Наростання агресії

Особа підвищує голос, скорочує дистанцію та ігнорує вимогу зупинитися.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Завдання 3. Дебрифінг

Після завершення конфлікту визначити ефективні рішення, помилки та напрями коригування.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Методичні рекомендації щодо виконання

Рішення будується за логікою: «обстановка – загроза – правова підстава – рішення – взаємодія – контроль зміни обстановки – післяінцидентні дії». Оцінюється здатність аргументувати рішення, враховувати права людини, безпеку персоналу та зміну фактичних обставин.

Контрольні питання

1. Які ознаки свідчать про наростання агресії?
2. Що таке деескалація?
3. Чому не можна переводити конфлікт в особисте протистояння?
4. Коли словесне переконання недостатнє?
5. Що аналізується під час дебрифінгу?

Тема 6. Тактика дій особового складу групи швидкого реагування у виправних колоніях та слідчих ізоляторах

Форма проведення - виконання практичних завдань для закріплення вмінь.

Застосовуючи перевірку знань щодо захисного спорядження, визначення функцій навчальних груп, розгляд призначення основних бойових порядків на концептуальному рівні, моделювання управлінського рішення при зміні обстановки та дебрифінг.

Практичні завдання

Завдання 1. Локалізація ділянки

Потрібно створити контрольовану межу та не допустити поширення групового конфлікту.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Завдання 2. Колективний захист

Існує підвищений ризик механічного впливу; визначити роль захисного спорядження і взаємострахування.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Завдання 3. Зміна обстановки

Надходить інформація про потерпілого та нову небезпечну ділянку; скоригувати пріоритети.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Завдання 4. Завершення активної фази

Визначити перевірку безпеки, допомогу, документування, відновлення контролю та аналіз.

Необхідно: визначити фактичні обставини; оцінити рівень ризику; встановити правові підстави; запропонувати безпечне рішення; визначити взаємодію та післяінцидентні дії.

Методичні рекомендації щодо виконання

Рішення будується за логікою: «обстановка – загроза – правова підстава – рішення – взаємодія – контроль зміни обстановки – післяінцидентні дії». Оцінюється здатність аргументувати рішення, враховувати права людини, безпеку персоналу та зміну фактичних обставин.

Контрольні питання

1. На яких принципах ґрунтуються групові дії?
2. Навіщо потрібен функціональний розподіл?
3. Яке загальне призначення основних бойових порядків?
4. Чому бойовий порядок не є самоціллю?
5. Яке значення має єдине управління?
6. Що включає післяінцидентний аналіз?

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу.

ТЕМА 1. Тактико-спеціальна підготовка працівників органів та установ виконання покарань

Питання для самостійного опрацювання

1. Місце тактико-спеціальної підготовки у системі професійної підготовки персоналу ДКВС України.
2. Співвідношення спеціальної тактики, тактики професійної діяльності та особистої безпеки.
3. Принципи законності, необхідності, пропорційності та мінімізації шкоди у тактичній діяльності.
4. Оцінювання службової обстановки як основа прийняття тактичного рішення.
5. Організація взаємодії персоналу під час несення служби.

Ситуаційні завдання (фабули) для письмового аналізу

Фабула 1. Неповна інформація про порушення режиму

Під час несення служби працівник отримав усне повідомлення від іншого працівника про можливе порушення встановленого порядку в одному з приміщень. Характер порушення точно не встановлений, безпосередньої загрози життю немає. Частина персоналу пропонує негайно втрутитися, інша — спочатку перевірити інформацію. Проаналізуйте, які дані необхідно з'ясувати, хто має бути поінформований, які принципи повинні визначати первинне рішення та чому поспішне або пасивне реагування можуть бути однаково помилковими.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити

необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Фабула 2. Суперечливі вказівки персоналу

Під час контрольованого переміщення засудженого два працівники одночасно подають різні вказівки щодо його подальших дій. Особа починає сперечатися та відмовляється рухатися далі, посиляючись на суперечливість вимог. Визначте тактичну помилку персоналу, запропонуйте спосіб відновлення керованості та поясніть значення єдиного управління і професійної комунікації.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Фабула 3. Технічний сигнал без підтвердження

На засобі технічного контролю зафіксовано подію, яка може свідчити про порушення режиму, однак безпосереднього візуального підтвердження немає. Проаналізуйте роль технічних засобів, порядок професійної оцінки отриманої інформації та межі самостійного рішення працівника.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Питання для самоконтролю

1. Що є предметом тактико-спеціальної підготовки?
2. Які складові входять до структури ТСП?
3. У чому полягає принцип законності?
4. Що означають необхідність і пропорційність?
5. Чому оцінювання обстановки має передувати тактичному рішення?
6. Яке значення має єдине управління?
7. У чому полягає взаємострахування?
8. Чому технічні засоби є допоміжним, а не самодостатнім елементом безпеки?

Методичні рекомендації до самостійної роботи

Під час самостійного опрацювання теми здобувач повинен використовувати конспект лекцій та чинні відкриті нормативно-правові акти. Аналіз фабули виконується письмово, з чітким відокремленням фактичних обставин від припущень. Рішення має бути обґрунтоване положеннями законодавства, принципами законності, необхідності, пропорційності, безпеки та поваги до прав людини.

Не допускається підміна правового і тактичного аналізу механічним переліком дій. Якщо вихідних даних недостатньо для однозначного рішення, здобувач повинен зазначити, яку саме додаткову інформацію необхідно отримати та як вона може вплинути на вибір способу реагування.

ТЕМА 2. Тактика дій персоналу органів та установ виконання покарань при ускладненні оперативної обстановки

Питання для самостійного опрацювання

1. Поняття оперативної обстановки та ознаки її ускладнення.
2. Загальна послідовність первинного реагування персоналу.
3. Локалізація небезпечної ситуації та відновлення керованості.

4. Організаційні заходи при посиленні режиму та безпеки.
5. Функції оперативної групи та інформаційна взаємодія.

Ситуаційні завдання (фабули) для письмового аналізу

Фабула 1. Групова відмова від виконання законної вимоги

Після оголошення законної вимоги п'ятеро засуджених демонстративно відмовляються її виконувати. Через декілька хвилин до них приєднуються інші особи. Фізичного насильства поки немає, однак обстановка швидко загострюється. Визначте ознаки ускладнення обстановки, першочергові цілі персоналу, способи недопущення ескалації та інформацію, яка потрібна керівникові для прийняття рішення.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Фабула 2. Інформація про можливу втечу

Під час перевірки встановлено невідповідність облікової інформації щодо місцезнаходження однієї особи. Одночасно надходять суперечливі повідомлення від працівників різних ділянок. Проаналізуйте, як відрізнити неперевірену інформацію від підтвердженої події, які пріоритети мають бути визначені до встановлення фактичних обставин та як уникнути хаотичних дій.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Фабула 3. Пожежа і порушення зв'язку

У режимній зоні виникло задимлення. Частина внутрішнього зв'язку тимчасово не працює, а в одному з приміщень перебувають особи, які потребують супроводження. Визначте пріоритети реагування, баланс між безпекою людей і збереженням контролю, необхідність залучення інших служб та критерії коригування рішення при зміні обстановки.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Питання для самоконтролю

1. Що розуміють під ускладненням оперативної обстановки?
2. Які ознаки можуть свідчити про наростання небезпеки?
3. Які етапи включає первинне реагування?
4. Що означає локалізація загрози?
5. Яке значення має своєчасне інформування керівника?
6. Які функції виконує оперативна група?
7. Чому рішення повинно коригуватися в динаміці?
8. Які пріоритети мають бути незмінними під час кризової події?

Методичні рекомендації до самостійної роботи

Під час самостійного опрацювання теми здобувач повинен використовувати конспект лекцій та чинні відкриті нормативно-правові акти. Аналіз фабули виконується письмово, з чітким відокремленням фактичних обставин від припущень. Рішення має бути обґрунтоване положеннями законодавства, принципами законності, необхідності, пропорційності, безпеки та поваги до прав людини.

Не допускається підміна правового і тактичного аналізу механічним переліком дій. Якщо вихідних даних недостатньо для однозначного рішення, здобувач повинен зазначити, яку саме додаткову інформацію необхідно отримати та як вона може вплинути на вибір способу реагування.

ТЕМА 3. Тактика застосування фізичного впливу, спеціальних засобів, гамівної сорочки, службових собак та вогнепальної зброї у СІЗО та УВП

Питання для самостійного опрацювання

1. Правові підстави та принципи застосування фізичної сили і спеціальних засобів.
2. Критерії необхідності, пропорційності та мінімізації шкоди.
3. Момент виникнення та припинення підстав для застосування примусу.
4. Процедурні гарантії, медична допомога та документування.
5. Правова оцінка дій персоналу після застосування заходів примусу.

Ситуаційні завдання (фабули) для письмового аналізу

Фабула 1. Словесна непокоря без активного опору

Засуджений відмовляється виконувати законну вимогу, голосно сперечається та використовує образливі висловлювання, але не нападає, не чинить фізичного опору і не створює безпосередньої загрози іншим. Один із працівників пропонує негайно застосувати фізичну силу. Дайте правову і тактичну оцінку ситуації та визначте можливі альтернативні способи реагування.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Фабула 2. Активний опір і зміна ситуації

Особа під час законного службового заходу чинить активний фізичний опір. Після короткочасного правомірного застосування сили опір припиняється, але один із працівників продовжує утримувати особу силовим способом, мотивуючи це «профілактикою повторного опору». Проаналізуйте момент припинення підстав для примусу та можливі правові наслідки продовження силових дій.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Фабула 3. Травмування після застосування спеціального засобу

Після правомірного застосування спеціального засобу особа повідомляє про біль і має видимі ознаки ушкодження. Працівники припинили загрозу, однак один із них вважає,

що медичний огляд можна відкласти до завершення зміни. Визначте обов'язкові післяінцидентні дії, значення медичної допомоги і документування.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Питання для самоконтролю

1. Які критерії визначають правомірність застосування примусу?
2. Що означає принцип мінімальної необхідності?
3. Коли попередження є доцільним і можливим?
4. Чим пасивна непокора відрізняється від активного фізичного опору?
5. Коли застосування примусу має бути припинене?
6. Яке значення має медична допомога?
7. Які обставини необхідно документувати?
8. Чому правомірність оцінюється з урахуванням конкретної обстановки?

Методичні рекомендації до самостійної роботи

Під час самостійного опрацювання теми здобувач повинен використовувати конспект лекцій та чинні відкриті нормативно-правові акти. Аналіз фабули виконується письмово, з чітким відокремленням фактичних обставин від припущень. Рішення має бути обґрунтоване положеннями законодавства, принципами законності, необхідності, пропорційності, безпеки та поваги до прав людини.

Не допускається підміна правового і тактичного аналізу механічним переліком дій. Якщо вихідних даних недостатньо для однозначного рішення, здобувач повинен зазначити, яку саме додаткову інформацію необхідно отримати та як вона може вплинути на вибір способу реагування.

ТЕМА 4. Тактика дій у приміщеннях та на об'єктах установи

Питання для самостійного опрацювання

1. Загальні засади безпечних дій персоналу у приміщеннях і на режимних об'єктах.
2. Огляд та обшук як елементи забезпечення режиму і безпеки.
3. Використання відкрито врегульованих технічних засобів нагляду і контролю.
4. Загальні засади обмеження доступу та блокування небезпечної ділянки.
5. Супроводження та конвоювання: оцінювання ризику, контроль і взаємодія.

Ситуаційні завдання (фабули) для письмового аналізу

Фабула 1. Підозрілий предмет у режимному приміщенні

Під час планового огляду виявлено предмет, призначення якого не встановлено та який може бути забороненим. Поруч перебувають інші засуджені, які цікавляться діями працівника. Проаналізуйте, як забезпечити контроль обстановки, недопущення втручання сторонніх осіб, збереження предмета для подальшого документування та законність дій персоналу.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Фабула 2. Сигнал відеоспостереження

Працівник отримує інформацію із системи відеоспостереження про нетипову поведінку двох осіб у контрольованій зоні. Запис не дає змоги однозначно встановити правопорушення. Визначте роль відеоспостереження, необхідність перевірки інформації, дії щодо запобігання можливому конфлікту та межі висновків лише на підставі технічного сигналу.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Фабула 3. Супроводження особи після конфлікту

Засудженого після словесного конфлікту необхідно супроводити до іншого приміщення. Особа емоційно збуджена, погрожує скаргами, але на цей момент фізичного опору не чинить. Проаналізуйте фактори ризику, значення професійної дистанції, комунікації, взаємострахування та умови, за яких тактика супроводження має бути змінена.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Питання для самоконтролю

1. Які ризики необхідно оцінити перед проведенням огляду?
2. Яке значення має контроль навколишньої обстановки?
3. Яку роль відіграють технічні засоби нагляду і контролю?
4. Чому технічний сигнал не замінює професійної оцінки?
5. Що означає обмеження доступу до небезпечної ділянки?
6. Які фактори оцінюються перед супроводженням?
7. У чому полягає взаємострахування під час переміщення особи?
8. Які результати дій підлягають документуванню?

Методичні рекомендації до самостійної роботи

Під час самостійного опрацювання теми здобувач повинен використовувати конспект лекцій та чинні відкриті нормативно-правові акти. Аналіз фабули виконується письмово, з чітким відокремленням фактичних обставин від припущень. Рішення має бути обґрунтоване положеннями законодавства, принципами законності, необхідності, пропорційності, безпеки та поваги до прав людини.

Не допускається підміна правового і тактичного аналізу механічним переліком дій. Якщо вихідних даних недостатньо для однозначного рішення, здобувач повинен зазначити, яку саме додаткову інформацію необхідно отримати та як вона може вплинути на вибір способу реагування.

ТЕМА 5. Тактика забезпечення особистої безпеки персоналу

Питання для самостійного опрацювання

1. Профілактика нападів і поведінкові ознаки підвищення ризику.
2. Професійна дистанція, позиціонування та взаємострахування.
3. Тактична комунікація і деескалація конфлікту.
4. Вплив стресу на сприйняття, мислення та прийняття рішень.
5. Післяінцидентний аналіз і професійний дебрифінг.

Ситуаційні завдання (фабули) для письмового аналізу

Фабула 1. Провокація персоналу

Засуджений систематично звертається до працівника в образливій формі, намагається викликати емоційну реакцію та демонстративно заявляє іншим особам, що «змусить працівника втратити контроль». Фізичної загрози немає. Проаналізуйте професійну модель поведінки працівника, помилки, яких слід уникати, та способи збереження службової комунікації.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Фабула 2. Наростання агресії під час розмови

Під час службової розмови особа спочатку спілкується спокійно, але потім починає говорити голосніше, скорочує дистанцію, стискає кулаки і перестає реагувати на прохання зберігати дистанцію. Визначте сукупність ознак підвищення ризику, момент зміни оцінки ситуації та загальні заходи особистої безпеки.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Фабула 3. Помилка після стресової події

Після складного інциденту працівник переконаний, що діяв безпомилково, і відмовляється обговорювати подію з колегами, хоча відеозапис показує, що він на певний час втратив контроль за діями іншого учасника. Поясніть значення дебрифінгу, самоаналізу та конструктивного розбору помилок для професійної безпеки.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Питання для самоконтролю

1. Що охоплює поняття особистої безпеки персоналу?
2. Які ознаки можуть свідчити про наростання агресії?
3. Чому окрему поведінкову ознаку не можна оцінювати ізольовано?
4. Що таке професійна дистанція?
5. У чому полягає деескалація?
6. Як стрес впливає на увагу та рішення?
7. Що таке психологічна стійкість?
8. Яке значення має післяінцидентний аналіз?

Методичні рекомендації до самостійної роботи

Під час самостійного опрацювання теми здобувач повинен використовувати конспект лекцій та чинні відкриті нормативно-правові акти. Аналіз фабули виконується письмово, з чітким відокремленням фактичних обставин від припущень. Рішення має бути

обґрунтоване положеннями законодавства, принципами законності, необхідності, пропорційності, безпеки та поваги до прав людини.

Не допускається підміна правового і тактичного аналізу механічним переліком дій. Якщо вихідних даних недостатньо для однозначного рішення, здобувач повинен зазначити, яку саме додаткову інформацію необхідно отримати та як вона може вплинути на вибір способу реагування.

ТЕМА 6. Тактика дій особового складу групи швидкого реагування у виправних колоніях та слідчих ізоляторах

Питання для самостійного опрацювання

1. Призначення засобів індивідуального захисту персоналу.
2. Принципи групових тактичних дій і функціонального розподілу.
3. Загальне призначення бойових порядків «ЦЕП», «МОНОЛІТ», «КЛИН», «ВАЛ», «ЧЕРЕПАХА», «КІЛЬЦЕ».
4. Єдине управління, інформаційна взаємодія та резерв.
5. Вимоги безпеки і післяінцидентні дії під час масових заходів та надзвичайних ситуацій.

Ситуаційні завдання (фабули) для письмового аналізу

Фабула 1. Локалізація групового конфлікту

На відкритій контрольованій ділянці між двома групами засуджених виник конфлікт, до якого поступово приєднуються інші особи. На початковому етапі масового насильства немає. Визначте цілі групових дій персоналу, доцільність функціонального розподілу, роль єдиного управління та загальні критерії вибору способу локалізації.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Фабула 2. Зміна пріоритетів під час групової події

Під час локалізації групового порушення надходить інформація, що одна особа отримала травму, а в іншій частині установи виникло задимлення. Проаналізуйте, як змінюються управлінські пріоритети, яку роль відіграє резерв, як забезпечити взаємодію медичної та інших функціональних груп без втрати контролю за основною подією.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Фабула 3. Недостатність захисного спорядження

Перед виконанням групового завдання виявлено, що частина захисного спорядження має ознаки несправності. Керівник наполягає на негайному початку дій через загострення обстановки. Проаналізуйте співвідношення терміновості та вимог безпеки, обов'язки щодо перевірки спорядження та можливі управлінські рішення, які не створюють необґрунтованого ризику для персоналу.

Завдання до фабули: 1) визначити ключові фактичні обставини; 2) оцінити рівень і характер загрози; 3) назвати правові підстави та межі можливих дій персоналу; 4) запропонувати обґрунтований алгоритм реагування на загальному рівні; 5) визначити

необхідну взаємодію; 6) назвати можливі тактичні помилки; 7) визначити післяінцидентні дії.

Питання для самоконтролю

1. Яке призначення засобів індивідуального захисту?
2. На яких принципах ґрунтуються групові тактичні дії?
3. Навіщо потрібен функціональний розподіл персоналу?
4. Від чого залежить вибір бойового порядку?
5. Яке загальне призначення «ЦЕП» і «МОНОЛІТ»?
6. Для чого можуть використовуватися «КЛИН», «ВАЛ», «ЧЕРЕПАХА», «КІЛЬЦЕ»?
7. Яке значення має єдине управління і резерв?
8. Що включає післяінцидентний аналіз групових дій?

Методичні рекомендації до самостійної роботи

Під час самостійного опрацювання теми здобувач повинен використовувати конспект лекцій та чинні відкриті нормативно-правові акти. Аналіз фабули виконується письмово, з чітким відокремленням фактичних обставин від припущень. Рішення має бути обґрунтоване положеннями законодавства, принципами законності, необхідності, пропорційності, безпеки та поваги до прав людини.

Не допускається підміна правового і тактичного аналізу механічним переліком дій. Якщо вихідних даних недостатньо для однозначного рішення, здобувач повинен зазначити, яку саме додаткову інформацію необхідно отримати та як вона може вплинути на вибір способу реагування.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді рукописного есе обсягом до 5 сторінок за темою яка обирається з нижченаведеного переліку або індивідуальною темою погодженою з викладачем. При написанні есе доцільним буде скористатись порадами за посиланням: <https://zno.if.ua/?p=985>

Тематика есе:

1. Місце тактико-спеціальної підготовки у професійній компетентності працівника правоохоронного органу.
2. Принципи законності, необхідності та пропорційності у тактичній діяльності персоналу.
3. Організація взаємодії чергової, денної та резервної змін в УВП і СІЗО.
4. Оцінювання оперативної обстановки як основа прийняття тактичного рішення.
5. Посилений варіант несення служби: підстави та організаційні заходи.
6. Тактика первинного реагування на групову непокору засуджених.
7. Тактика дій персоналу у разі спроби втечі.
8. Організація дій персоналу у разі захоплення заручників.
9. Тактика реагування на пожежу в режимній зоні установи.
10. Необхідність і пропорційність застосування фізичної сили.
11. Правові та тактичні аспекти застосування кайданок і спеціальних засобів.
12. Медичні та процедурні гарантії при застосуванні заходів примусу.
13. Тактика проведення оглядів та обшуків у режимних приміщеннях.
14. Особливості безпечного супроводження та конвоювання.
15. Профілактика нападів на персонал УВП і СІЗО.
16. Тактична комунікація та деескалація конфлікту.
17. Психологічна стійкість працівника в умовах ризику і стресу.
18. Засоби індивідуального захисту персоналу: призначення та тактичне застосування.

19. Групові дії та взаємодія під час масових заворушень.
20. Аналіз типових тактичних помилок персоналу та шляхи їх попередження.
21. Організація управління силами і засобами під час ускладнення оперативної обстановки.
22. Роль чергової частини у первинному реагуванні на надзвичайну подію.
23. Тактика локалізації конфлікту в установі виконання покарань.
24. Особливості взаємодії персоналу УВП і СІЗО з Національною поліцією, Національною гвардією та ДСНС.
25. Тактичні рішення керівника підрозділу в умовах дефіциту часу та інформації.
26. Застосування принципу мінімізації шкоди під час припинення протиправних дій засуджених та ув'язнених.
27. Тактичні особливості застосування спеціальних засобів у приміщеннях обмеженого простору.
28. Правові та тактичні аспекти застосування службових собак в УВП і СІЗО.
29. Правові та тактичні аспекти застосування вогнепальної зброї персоналом органів і установ виконання покарань.
30. Документування фактів застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї.
31. Тактика особистої безпеки персоналу під час проведення обшуку засуджених та ув'язнених.
32. Тактика безпечного входу, огляду та блокування режимного приміщення.
33. Командна взаємодія та взаємострахування персоналу під час виконання службових завдань.
34. Особливості дій персоналу при агресивній, аутоагресивній та демонстративно-провокаційній поведінці особи.
35. Післяінцидентний аналіз службової ситуації як засіб удосконалення тактико-спеціальної підготовки.
36. Значення практичного моделювання кризових ситуацій у підготовці майбутніх керівників правоохоронних підрозділів.

Методи контролю та засоби діагностики якості навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні методи: пояснення, розповідь, інструктаж, інформаційна і проблемна лекція, лекція-візуалізація, бесіда, робота з нормативно-правовими актами та службовою документацією;
- практичні методи: ситуаційні задачі, кейси, моделювання службових ситуацій, ситуаційно-рольові та навчально-тренувальні вправи;
- методи стимулювання і мотивації: дискусія, полеміка, обмін думками, аналіз практичного досвіду органів і установ виконання покарань.

Методи контролю

1. Поточний контроль: контроль активності здобувачів на семінарських і практичних заняттях, оцінювання самостійної роботи, тестування та модульний контроль.
2. Підсумковий контроль: здійснюється у формі заліку.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ (Денна/Заочна)

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в таблиці

№	Назви розділів і тем	Всього	Форма заняття
---	----------------------	--------	---------------

		балів	семінарське заняття (у т.ч. самостійна робота)	практичне заняття (у т.ч. самостійна робота)
1	2	3	4	5
1	Тактика-спеціальна підготовка працівників органів та установ виконання покарань	6/0	4/0	2/0
2	Тактика дій персоналу органів та установ виконання покарань при ускладненні оперативної обстановки	10/11	4/11	6/0
3	Тактика застосування фізичного впливу, спеціальних засобів, гамівної сорочки, службових собак та вогнепальної зброї у СІЗО та УВП	10/0	4/0	6/11
4	Тактика дій у приміщеннях та на об'єктах установи	6/11		6/11
5	Тактика забезпечення особистої безпеки персоналу	6/0	4/0	2/0
6	Тактика дій особового складу групи швидкого реагування у виправних колоніях та слідчих ізоляторах	6/11		6/11
Разом		44/44	16/11	28/33
Індивідуальна робота		16		
Залік		40		
Всього		100 балів		

Робота на семінарських (практичних) заняттях оцінюється викладачем із розрахунку балів, зазначених у таблиці. Здобувач може виконати індивідуальну роботу, за визначеною формою та тематикою.

Підсумковий контроль з дисципліни здійснюється у вигляді заліку/екзамену, на якому можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості відповідей.

Якщо під час проходження курсу здобувач набрав 60 балів, він має право не складати залік/екзамен вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в таблиці

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.

1. Поняття, предмет і значення тактико-спеціальної підготовки.
2. Місце ТСП у системі професійної підготовки правоохоронця.
3. Спеціальна тактика і тактика професійної діяльності.
4. Основні принципи тактико-спеціальної підготовки.
5. Організаційно-правові засади несення служби в УВП і СІЗО.
6. Завдання чергової, денної та резервної змін.
7. Поняття оперативної обстановки в органах і установах виконання покарань.
8. Ознаки та правові підстави ускладнення оперативної обстановки.
9. Загальні заходи реагування персоналу при ускладненні оперативної обстановки.
10. Посилений варіант несення служби: підстави, зміст та організація.
11. Оперативна група: склад, завдання та організація роботи.
12. Тактика дій персоналу при груповій непокорі.
13. Тактика дій персоналу при масових заворушеннях.
14. Тактика дій персоналу при загрозі або спробі втечі.
15. Тактика дій персоналу при захопленні заручників.
16. Тактика дій персоналу при пожежі та інших надзвичайних подіях.
17. Поняття та види заходів примусу.
18. Принципи необхідності, пропорційності та мінімізації шкоди.
19. Правові підстави і межі застосування фізичної сили.
20. Правові підстави і межі застосування спеціальних засобів.
21. Особливості застосування кайданок.
22. Особливості застосування гумових (пластикових) кийків та засобів сльозогінної і дратівної дії.
23. Підстави та порядок застосування гамівної сорочки.
24. Застосування службових собак у забезпеченні режиму і безпеки.
25. Підстави та порядок застосування вогнепальної зброї.
26. Обмеження щодо застосування заходів примусу до вразливих категорій осіб.
27. Медичний огляд і документування після застосування заходів примусу.
28. Юридична відповідальність персоналу за неправомірне застосування примусу.
29. Тактичні засади обстеження і блокування приміщень.
30. Тактика дій персоналу у житлових та виробничих зонах.
31. Тактика дій персоналу на КПП.
32. Організація і тактика проведення оглядів та обшуків.
33. Тактика безпечного супроводження і конвоювання.
34. Поняття та складові особистої безпеки персоналу.
35. Профілактика нападів на працівників УВП і СІЗО.
36. Тактика уникнення провокацій та деескалації конфлікту.
37. Психологічна стійкість персоналу в умовах стресу.
38. Післяінцидентні дії та розбір тактико-спеціальної ситуації.
39. Засоби індивідуального захисту та активної оборони.
40. Основи групових дій та взаємодії груп швидкого реагування.

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу (принципи описані у Законі України «Про академічну доброчесність» від 18 грудня 2025 року №4742ІХ (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>) та Кодексі академічної доброчесності Пенітенціарної академії України від 30 березня 2026 року №132/ОД (<https://pau.edu.ua/higher-education-quality-assurance-sector/academic-integrity/>).

Окремі матеріали, що використовуються під час освітнього процесу, можуть містити службову інформацію або відомості з обмеженим доступом, зокрема з грифом (позначкою) «Для службового користування» (ДСК). У зв'язку з цим здобувачі освіти зобов'язані не лише дотримуватися загальних правил поведінки та академічної доброчесності, а й установленого порядку роботи з такими матеріалами.

Особливості роботи з відомчими документами та інформацією з обмеженим доступом. Під час вивчення дисципліни можуть використовуватися відомчі нормативно-правові, організаційно-розпорядчі та методичні документи, що регламентують діяльність органів і установ виконання покарань, слідчих ізоляторів та їх персоналу. Використання таких матеріалів здійснюється виключно в обсязі та порядку, визначених законодавством України, відомчими актами та локальними документами Академії.

Матеріали, що містять службову інформацію або мають позначку «Для службового користування», не можуть без відповідного дозволу копіюватися, фотографуватися, скануватися, пересилатися через месенджери, електронну пошту, соціальні мережі, завантажуватися до хмарних сховищ або розміщуватися у відкритому доступі.

Списування під час підсумкового контролю, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Дотримання правил курсу є складовою професійної підготовки майбутнього фахівця правоохоронної діяльності, оскільки дисциплінованість, здатність діяти за встановленими алгоритмами, дотримання вимог безпеки, конфіденційності та правил поведінки зі службовою інформацією є необхідними складовими професійної компетентності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vp#Text> (дата звернення: 17.08.2026).
2. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text> (дата звернення: 17.08.2026).
3. Про Державну кримінально-виконавчу службу України : Закон України від 23.06.2005 р. № 2713-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text> (дата звернення: 17.08.2026).
4. Про попереднє ув'язнення : Закон України від 30.06.1993 р. № 3352-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3352-12#Text> (дата звернення: 17.08.2026).
5. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 17.08.2026).
6. Про Національну гвардію України: Закон України від 13.03.2014 р. № 876-VII : станом на 27 червня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 27.08.2026).
7. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 02.10.2012 р. № 5403-VI : станом на 08 вересня 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення: 08.09.2026).
8. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 17.08.2026).
9. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань : наказ Міністерства юстиції України від 28.08.2018 р. № 2823/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text> (дата звернення: 17.08.2026).

10. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України : наказ Міністерства юстиції України від 14.06.2019 р. № 1769/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0633-19#Text> (дата звернення: 17.08.2026).

11. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки осіб рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України : наказ Міністерства юстиції України від 17.03.2023 р. № 1000/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0466-23#Text> (дата звернення: 17.08.2026).

12. Особиста безпека поліцейського в умовах дії правового режиму воєнного стану : навч. посіб. / М. О. Боровик, І. А. Шутяк, І. Т. Ларіонова, М. В. Іншеков. Вінниця : ТВОРИ, 2023. 188 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/entities/publication/9fce74fa-6fb0-434b-98c5-60b7673ed877> (дата звернення: 17.08.2026).

13. Способи приховування наркотичних засобів у пенітенціарних установах : навчальний наочний посібник / уклад. : С. К. Гречанюк, М. М. Сикал, О. П. Шеремета, Т. В. Євсєнков, К. І. Вареник ; Пенітенціарна академія України. Чернігів : ПАУ, 2026. 80 с.

14. Малишенко Є. Л. Застосування поліцейських заходів примусу щодо осіб з явними ознаками обмежених можливостей: проблеми правозастосування. Успіхи і досягнення у науці. 2026. № 3 (25). С. 313–325. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/39105/39115> (дата звернення: 17.08.2026).

15. Малишенко Є. Л. Особливості застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї персоналом Державної кримінально-виконавчої служби України. Наука і техніка. 2026. № 5 (59). С. 399–409.

Допоміжна:

1. Навчально-методичні матеріали з навчальної дисципліни «Тактико-спеціальна підготовка». Теми 1–6. Чернігів : Пенітенціарна академія України, 2026. Платформа Moodle.

2. Європейські пенітенціарні правила : Рекомендація Rec(2006)2-rev Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам, переглянута та доповнена у 2020 р. URL: <https://www.coe.int/en/web/prison/conventions-recommendations> (дата звернення: 17.08.2026).

3. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй щодо поводження з в'язнями (Правила Нельсона Мандели) : Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 17.12.2015 р. № 70/175. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/816764> (дата звернення: 17.08.2026).

4. Guidance Document on the European Prison Rules. Strasbourg : Council of Europe, 2023. 148 p. URL: <https://edoc.coe.int/en/european-prison-reform/11595-guidance-document-on-the-european-prison-rules.html> (date of access: 17.08.2026). Документ підготовлений як практичний ресурс, зокрема для пенітенціарних адміністрацій та навчання фахівців кримінальної юстиції; він ґрунтується на редакції Європейських пенітенціарних правил 2020 року.

Інформаційні ресурси

1. База даних «Законодавство України» Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>.

2. Офіційний вебсайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>.

3. Офіційний вебсайт Пенітенціарної академії України. URL: <https://academysps.edu.ua/>.

4. Система дистанційного навчання (Moodle) Пенітенціарної академії України – електронні навчально-методичні матеріали з навчальної дисципліни Тактико-спеціальна підготовка.